

ՏՆՕՐԷՆ ԽՄՐԱԳԻՐ

ԵՒ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

ՆԻԿ. Մ. ԹԻԻԼՊԷՆՏՃԻԱՆ

ԽՄՐԱԳՐԱՏՈՒՆ

Ղալաթիա Ռէքլեմէ Ռազար
Խրոթ Խանի գէմը Սամուր փո-
ղոց Թիւ 12

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

ՊԵՐՈՐԸ 1 ՂԱՆԻ ԹՈՒՂԹՈՒՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԷՆ ԲԱՆԴԱՐԸ

Կ. Պօլսոյ համար

Տարեկան	դր. 250
Չեցամեայ	130
Եռամեայ	70

Ֆաւառաց համար

Տարեկան	դր. 330
Չեցամեայ	170
Եռամեայ	90

Օտար Երկիր տրիւ. 40 ֆր. ք.

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

Աղգ. երեսփ. Ժողովը վաղ-
ուան օրը նիստ քննելու հրաւիր-
ուած է, Օրակարգ ունենալով
1) Տեղեկագիր յարաբերութեան
դիւանի՝ Հիւանդանոցի հոգա-
բարձուծեան դէմ եղած գաւա-
դատանաց համար. 2) Տեղե-
կագիր նախաձեռնութեան դի-
ւանի՝ Պէկեան էֆ.ի ամբաստա-
նագրոյն նկատմամբ:

Շատ անտէր խօսք է, ինչ-
պէս յաճախ կ'ըսեմք երբ մեր
ազգին նկատմամբ անհաճոյ զը-
րութիւն մ'երեւան ելնէ օտար
եւրոպական թերթերու մէջ,
ըսել թէ մեր ազգին թշնամի-
ներն պակաս չեն օտար եւրո-
պական ազգաց մէջ, բայց բը-
նաւ չըսել բան մը՝ թէ ո՞վ են
Հայոց այդ թշնամիներն, ինչո՞ւ
այդ թշնամութիւնը կ'ընեն և
ինչ չափով կ'ուսան Հայոց դէմ
ըրած այդ թշնամութիւնն:

Հազար անգամ ըսած խօս-
քերնիս աստանօր դարձեալ
տեղը կ'գայ կրկնելու թէ, թըշ-
նամութեան կամ ատերութեան
պատճառը և կամ օգուտը բա-
նալարութեամբ առանց բա-
ցատրելու, սա կամ նա մեզի
թշնամի կամ ատերող ցոյց տա-
լը բնաւ արժէք կամ նշանակու-
թիւն չունի: Մարդ մարդու
կամ ազգ ազգի թշնամի ըլլալու
համար՝ կամ պատճառ մը ու-
նենալու է կամ օգուտ մը յու-
սալու է, առանց ասոնց՝ մէկը
մէկուն թշնամի ըմբռնելը կամ
հաւատարմը՝ պարզապէս աղա-
յամտութիւն է:

Մասին անցեալ օր, Պ. Պէ-
նոա Պրուեստիքի նոր հրատա-
րակած գրքին մէջ՝ մեր ազգին
վերաբերեալ Պիրլինի դաշնագ-
րին ճարգ յօդուածին վրայօր
տեսնուած՝ հեղինակին տեսու-
եանցըն ու առւած մէկ քանի

անհաճոյ տեղեկութեանցը նը-
կատմամբ, զանոնք հերքելու
բացորոշ փաստ մը չկարենալով
գտնել, առանց յիշեալ գիրքը
տեսած ըլլալու, (զոր դեռ չը
կրցինք ստանալ, կըսէ, չգի-
տեմք թէ այդ գիրքը հեղինա-
կին կողմանէ իրեն զրկուելուն
կապակէր որ ստացած ըլլար,
և կամե՞ր պիտի ստանայ զայդ՝
այս մասին ալ բան մը չըսեր)
բաւական կ'համարի, մեր գգա-
ցած զարմանքը բացատրելու
համար, ըսել միմիայն թէ՝ «Պ.
Պրուեստիքի այդ հրատարակու-
թիւնը բնաւ արժէք մը չունի,
ինչպէս որ ուրիշ հրատարակու-
թիւններն չեն ունեցած, թէ
կրնայ ըլլալ որ Պ. Պրուեստիք և
Պէկեան էֆ. իրարու հետ կան-
խաւ համաձայնած ըլլան Հայոց
համար գէշ ըսելու, և կամ գի-
րար բնաւ չճանչելով՝ երկուքն
ալ միեւնոյն աղբիւրէ ստացած
ըլլան իրենց ներշնչութիւննե-
րը»:

Չեմք մեղադրեր զՄասին
յիշեալ գիրքը չտեսած, այսպի-
սի կանխավճիռ դատաստան մը
ընելուն համար, գիտնալով որ
եթէ զայդ տեսած ու կարգա-
ցած ալ լինէր, դարձեալ առկէ
տարբեր բան մը պիտի չըլլար
ըսելիքը, բայց ինչ պիտի ըսէր
Մասին, — զայս կուզէինք գիտ-
նալ — երբ Պ. Պրուեստիք ալ ել-
նէր օր մը պատաստանելու
ճիշդ Մասինի իւր բառերովը
թէ «Մասին այս տեսակ խօս-
քեր ուրիշ ատեններ ալ ըրած
է, որք իրենց արժէքէն վեր
եղանակութիւն մը չեն ունե-
ցած, թէ կրնայ ըլլալ որ Մա-
սին և իրեն համախոհներն ա.
«մենքն ալ միեւնոյն աղբիւրէ
«ստացած ըլլան իրենց ներշնչ-
«չութիւնները, որոնք սուտ ու
«սխալ կամ անտեղի կարծիք-
«ներ ըլլալով մեր քով բնաւ
«արժէք չունին» և ինչ:

Մասին այս տեսակ խօսքե-
րն իբրեւ փաստ և հերքումն
համարելով ինքզինքը յաղթա-
հարեալ և ընկճեալ պիտի նը-
կատէ՞ր արդեօք, թէ այս խօս-
քերէն զոտ՝ բանաւոր և որոշ
հերքման փաստեր պիտի պա-
հանջէր: Մեք գիտնալով թէ
Մասին այս տեսակ խօսքերով
համոզուող չէ, իրաւունք կ'ու-
նենամք մեք ևս ըսելու իրեն թէ՝
Մասին յառաջ ընթաց իր վե-
րոյդեալ դատաստանն ու կար-
ծիքն ալ համալի հանգամանք
մը չունենալէն զատ՝ ոմանց կող-
մէն ալ ծիծաղելի կ'համարուին:

Տեսնենք քիչ մ'օրինակի հա-
մար, թէ ո՞վ և ո՞ր տեղ է այդ
աղբիւրը, յորմէ կատանան ե-
ղիւ Հայոց ազգը չարաչար վա-
տահալուելու ու զրկուելու ու-
ղիւններն իրենց ներշնչութիւն-
ները: Տեսնենք անգամ մը Տաճ-
կաստանէն դուրս ո՞ր ազգն է
այն որ Հայոց վիճակն ու ըն-
թացքը իր ամենամեծ ուշադ-
րութեանն առարկայ ըրած լի-
նի, և հոյուն բարիքը չուղե-
րով միշտ սորա գէշ ըլլալուն
փափաքի:

Եթէ Հայերն թուրքիոյ մէջ
ձեռարուեստից, գիտութեանց
և վաճառականութեան մասին
այն աստիճան յառաջ գացող
և զարգացող ժողովուրդ մը ե-
ղած ըլլային, եւրոպական ազ-
գաց նախնին իրենց վրայ
զրգուելու աստիճան, թերեւ
քիչ մը խելք հասնէր օտարազ-
գերու մեր թշնամին լինելուն,
և ասոնց շարունակ մեր աղէկ
ըլլալը չուղեւնուն, որպէս զի
մենք անկարող ըլլալով տուելի
յառաջ երթալէ, օտար ազգաց
չահուցը փնտս մը պատճառած
կամ անոնց վատաւել մեր ձեռ-
քն անցուցած չըլլանք:

Բայց ինչ առաւելութիւն
ունինք մեք Հայերս, մեք որ
մեր վիճակին զիտակելի եմք ու

տեղեկ, որ օտար ազգաց նա-
խնին ու կիրքը զրգուած ըլ-
լանք, որ շարունակ գէշ խօսին
մեր վրայ ու զմեզ անվարկեղ
ճգնին, ինչ ունինք մեր ինք-
ճառի վիճակէն զատ, որով օտար
ազգաց արգահատանքէն զատ
ուրիշ բան մը կարենանք զրգ-
ուել, և ո՞ գիտէ թէ օտար ազ-
գաց մէջ մեզ համար այն բո-
լոր ըսուածներն, որք մեզի սնո-
հաճոյ կերելին, զմեզ մեղադ-
րելու համար ըսուած չեն, թէ
մենք չգիտնալով մեր վիճակը
և մեր պակասութիւնները, մեր
կարողութեան բարձր բաներու
ձեռք զարնել կ'աւակնիմք, ա-
ռանց տեղեկ ըլլալու թէ կա-
րող և արժանի եմք առ այդ,
և այսպէս անկարելին ետեւէն
վաղելով, մեր վիճակն ևս ա-
ռաւել վատթորացնելու պատ-
ճառ կ'ըլլամք, միայն չուք
ջրին մէջը աւելի խոշոր տեսնե-
լով, բուն միտք ձգող ու բա-
տուերին ետեւէն վազող կեն-
դանոյն առակին պէս:

Ո՞ գիտէ թերեւ թէ՞ օտար
ազգաց մէջ մեզ անհաճոյ երե-
ցած անարկութիւններն բուն
մեր օգտին և մեր կատարելու-
թեանը համար եղած չըլլան
ինչո՞ւ նախ մեք մեր վիճակը
չտեսնելով, սոսկ մեզ անախորժ
երեցած խօսքերն թշնամու-
թեան և ատերութեան արդիւնք
անուանենք, առանց ատոնց
ներքին կողմը թափանցելով ճըշ-
մարտութեանը վերահասու ըլ-
լալու, վերջապէս ինչո՞ւ կեղծ-
ցոյցերով ու գործերով, որոց
անյաջող ելքը կանխաւ ծանօթ
է մեզ, թէ՞ զմեզ և թէ մեր
այգը չարաչար խաբեմք, եւ
ինչո՞ւ ազգապանծ կոչեմք զայն
որ անկեղծօրէն բուն մեր ազ-
գին իսկական վիճակը իւր աչ-
քին առջեւ կ'դնէ:

Մասին՝ ազգային վերակեն-
դանութեան խնդիր մը կ'յիջա

տակէ, յորդորելով որ ամեն մարդ ներկայ ծանրակշիռ պա-
րագայից մէջ անով միայն ըզ-
բաղի և ուրիշ ամեն խնդիր մէկ
դի ձգէ: Կերեւի թէ Մասիս՝
Չէկեան էֆէն պատմելու եւ
գաղափարաբանութեան առաջարկու-
թիւնը յուսալիկելն ու այդ ազ-
գային վերակենդանութեան խնդ-
րոյն էական մէկ պայմանն ըմ-
բռնած է, որ ուրիշ ամեն խնդ-
րի թիւի բաց թողնել իր անկա-
րկոր, Պէկեանի մը խնդրովը
ժողովոյ երեք նիստերն զբաղե-
ցնել ուզող մասին համակար-
ծիք գտնուած է, իբրեւ կեն-
սական խնդիր մը նկատելով
զայդ:

Ազգ. վերակենդանութեան
խնդիր... չեմք հասկնար թէ
այս բառով ինչ հասկնել կու-
զէ Մասիս, բայց ինչ ալ բաշ-
ուզէ՝ բան մը միայն կ'հարցը-
նենք իրեն:

Վերակենդանութիւն ըսա-
ծըք՝ մեր ազգին համար է,
Մասիս.—Այո հարկաւ:

Թերթը մեր ազգին համար
կ'հրատարակես թէ ուրիշ ազ-
գի.—Մեր Հայոց ազգին համար
այնպէս չէ:

Ըսէք, կազմէ՞ք քանի՞ ըն-
թերցող ունիք, դուք որ 20
տարուանէն աւելի հայոց օգ-
տին նուիրեալ թերթ մը կան-
ուանէք զձեզ, ըսէք անոնք,
քանի՞ ընթերցող ունիք, 600.
800. 1000. 1500. . .

Ենթադրենք թէ 1500 կամ
2000 ընթերցող ունենաք, զոր
շատ լաւ գիտենք թէ չունէք
թուրքաբանակ Հայոց ազգին
մէջ, որ առնուազն 3 միլիոն
անհատէ կ'բաղկանայ: Ըսէք,
անոնք, թէ այն ազգը՝ որ մի-
լիոններով կ'հաշուի, և իւր ազ-
գային բարեաւոյնը գործած
թերթի մը 500էն, 1000էն կամ
1500էն աւելի ընթերցողաց թիւ
մը չներկայացնեն, այն ազգը
վերակենդանութեան ինչքան
յոյս և ակնկալութիւն մը կըր-
նայ ընծայել:

Այո հարցման պատասխանը
կ'հաճիք տալ թէ ոչ:

Այո թող հոս մնայ, և...
Բնական, մեր այս յօդուածին
մնացորդն ալ ճիշտաւ թերթ
թով:

Չէյթունի ձերբակալեալ և
բանտարկեալ Հայոց նկատմամբ
Ս. Պատրիարքը հեռագրով բա-
նակցելով Մարաշի կառավարչին
հետ, պատասխան ընդունել է
թէ՝ ձերբակալեալը ապստամբ
են, և թէ արոց խնդրոյն գա-
լով՝ պատուիրեր է կառավարի-
չը որ՝ կարողութիւն ունեցող-
ներէն միայն առնուն:

Ս. Պատրիարքը Չէյթունի

դէպքին նկատմամբ դեռպա-
նաց ալ դիմել է, սոցա բարե-
խօսական միջորդութիւնը խն-
դրելու համար:

Երէկ խառն ժողով չկրցաւ
գումարիլ, ներկայ անդամք
մեծամասնութիւն չկրնալով գո-
յացնել:

Պատրիարքարանի ոստիկա-
նութեան գործակատար Թարու-
թիւն էֆ. գրութիւն մը ներ-
կայացուցել է յայտնելով որ,
Սեփաստացի վարդանի տարա-
գրութեանը խնդրէն ի վեր՝ ոս-
տիկանութեան պաշտօնէին մօտ
իր վայելած վատահոլութիւնը
խախտուելով, մինչև որ այդ
վատահոլութիւնը վերահաստա-
տելու ձեռնարկ մը չընէ վեր-
ջութիւնը, ինքք անկարող է իւր
գործակատարութեան պաշտօնը
վարել:

Յիշեալ գրութիւնը Քաղ-
ժողովոյ նկատողութեանը պի-
տի յանձնուի:

Կարնոյ մէջ այս օրերս տա-
ծիկ պաշտօնավարաց ձեռք
հանրագիր մը ստորագրել կը
տրուի եղեր հայ հասարակու-
թեան, սա իմաստիւ թէ՝ Ռու-
սաց կարինէն քաշուելէն ի վեր,
տաճիկ և քրիստոնեայ, իբրեւ
եղբայր և մէկ հայրենեաց զու-
լակ, մէկ մէկու հետ սիրով կը
վարուին, և թէ տեղական կա-
ռավարութեան բարեօք վար-
չութեան և արդար ընթացիցը
համար ամբողջ ժողովուրդը
գոհ և շնորհակալ է եղեր, եւն:

(Մինչդեռ այս անգամ կտրնոյ
կառավարութիւնը քիւրտ իսլա-
մի բաշայի ձեռքն անդիպէն ի
վեր է, կ'զրկեն կարինէն, օր
չբլայս որ թէ՝ քաղքին մէջ և
թէ շրջակայ գիւղերը, տաճկաց
ու քրիստոնեայ մէջ կռիւ չպա-
տահի, հանդիպող տաճիկները
և զօրքերը վարուն քեափիլէ-
րէ՝ ըսելով վրայ կ'հասնին, Հա-
յերն ալ չ'կրնալով համբերել ա-
նոնց անխոր հայհոյութեանցը,
փոխադարձաբար հայուն պաշտ-
պան կ'կանգնին, զանի տաճ-
կաց ձեռքէն աղառնելու համար,
որով վէճը կ'ընդհանրանայ և
անթիւ անտեղութիւնը կ'ծա-
ղին: Այսպէս ամեն օր պատա-
հած տնկարդութեանց առաջ-
քնն առնելու համար, կառա-
վարութիւնը ստիպել է ամեն
կողմապետ յայտարարութիւն
ներ փակցնել, պատուիրելով
որ երբ երկու անձանց մէջ կը-
ռիւ պատահի, ոչ ոք պէտք չէ
միջամտէ կամ զիրարմէ բռ-
նելու համար կռուի խառնուի,
ապա թէ ոչ ամենքն ալ յան-
ցապարտ պիտի նկատուին, մինչ-
դեռ այս պատուէրը հայուն
համար միակ իւր գործութիւնը

պահելով, տաճիկներն դարձեալ
անպատիւ իրենց առջի բար-
բարոսական ընթացքը կ'շարու-
նակեն եղեր:)

Վերոյիշեալ շրջաբերական
հանրագիրն ստորագրելէ զհա-
յերն զգուշացնելու համար,
կարնոյ մէջ քանի մը տեղեր
հայերէն լեզուաւ յայտարարու-
թիւններ փակցուած տեսնուել
են, ծանուցանելով թէ այսպի-
սի խարդախ հանրագիր մը բա-
տորագրելով, Հայաստանի մէջ
Ս. Պատրիարքին՝ բարենորո-
գումներ գործադրել տալու հա-
մար ունեցած բոլոր աշխա-
տանքներն ալ ապարդիւն հա-
նելու պատճառ պիտի բլան,
Դժբաղդաբար կարնոյ ազգ. ե-
րեւելիներէն ոմանք ստորագը-
րել են են եղեր յիշեալ հան-
րագիրը, կառավարութեան
առջև տղէկ մարդ երևնալու
համար:

Յիշեալ յայտարարութիւննե-
րն ժողովրդեան միտքը սաս-
տիկ յուզած բլայով, Կարնոյ
առաջնորդը կուսակալին դիմել
է խնդրելու համար որ սոյն
հանրագիրն ստորագրութիւնը
առայմ ետ թողուի, և այս
իրողութիւնն ալ Առաջնորդին
կողմանէ հաղորդուել է Ս. Պա-
րիարքարան:

Լ Ս Ա Ր Ա Ն

Ք. Ե. ԵԱԲԱՏՅԱՆԻՑՈՒԹՅԱՆ
յառաջագործ

Յառաջիկայ ուրբաթ երե-
կոյ, բաց յուն, նոյմ 24 ժամ
2 1/2ին, Ռօպ. վարժարանի բը-
նագիրտութեան դաստառ. Պա-
տուի Տօթթէօր Լօնկ ժողո-
վարանի սրահին մէջ պիտի ճա-
ռախօսէ «Պօնօկրաֆ» փոքրած
նորահնար գործիքին վրայ, և
գործնական փորձեր պիտի ընէ:
Որոշուած է մեծերէն 2 և
պղծիկներէն 1 զը թղթադրամ
փոքրիկ մուտք մը տանել:

Ատենապետ Եղբ.

Գ. Ս. Գ.

Խ Ա Ր Բ Ե Ր Դ

Հետեւեալ գրոյն, թէպէտ
քիչ մ'ուշ ձեռքերնիս հասած,
բայց և այնպէս հրատարակու-
թիւնը խնդրուած է:

... Խմբագիր պատուական
Լրագրոյ:

Հայրենիքի 451 թուոյն մէջ
խորհրդին գրուած Չարմայր
ծածկանունով ճապարակից և
ստուծեամբ զեղուն յօդուած
մը ընթերցելով, առ այս կարե-
րելի չէ ծածկել աստանօր սըր-
տին զգացած զայրութիւն և
տագնապը, Ուստի թող ներէ
ինձ Պ. Նամակագիրն իւր բան-
դադուանաց վրայ ծանօթու-
թիւն տալ աշխիւ ընթերցողաց,

որպէս զի ճանչնալով Պ. Չար-
մայրի կուսակցական ոգին՝
խրաչին ալ ևս այսու հետեւ իր
թղթակից խոստացած նամակ-
ներն ընթերցելու:

Պ. Չարմայր, Սմիտեան ըն-
կերութեան ուսումնարանը ան-
շուշտ անկեալ յիշատակու-
թեամբ (*) ծաղկոցի վերածուե-
լուն համար գումատու կ'լինիք
ընթերցողաց: Սակայն ես չեմ
թողուր որ նոքա քի բարբաշ-
մանց զառանձանաց ուշադիր
լինելով պահ մը ուրախութիւն
նին թիւնաւորեն:

Այլ բեմ ճշմարտաբ.

Դեռ ասկէ 4-5 ամիս առաջ
այս ինչ կամ այն ինչ տեսու-
թեամբ Բարթող էֆ. Թաթար-
եան հրատարեցաւ իւր պաշտօ-
նէն: Սմբտ. ընկերութիւնը դա-
ստաուի մը չգոյութիւնը նկա-
տողութեան առնելով սկսաւ
Տիգրանակերտ Պատ. Պետրոս
Աղամեանի հետ բանակցիլ—
վասն զի որուն արժանիք իւր ե-
ռամեայ պաշտօնավարութեամբ
ըստկէ առաջ ճանչցած էր: Բայց
որովհետեւ տակաւին Պ.
Պետրոս Տիգրանակերտ իւր շըր-
ջանը լրացուցած չէր, ուստի
յորմէ յուսալիւ խոստումներ
առնելով արժան դատեց մին-
չև որոշեալ ժամանակին ոպա-
սել, և որպէս զի ուսումնարա-
նի աշակերտք ձանուցիլ չ'կրնի
որոշեց թէ ծաղկոցի և թէ ու-
սումնարանի աշակերտք իմի
համախմբելով մի վարժապետի
հսկողութեան յանձնել:

Բայց այժմ այդ ամենք ան-
ցած դէպքեր են:

Աղամեան պատուելոյ շրջա-
նը լրացել և սկսել է Սմբտ.
Ուսումնարանը նախանձելի վի-
ճակ մը ունենալ, ոչ թէ Պ.
Չարմայրի հասկցած կամ այն-
պէս հասկնալ ձեւացուցած դիր-
քին մէջ: Այս մասին ընդար-
ձակօրէն անդեկութիւններ չի
մօտոյ տալ չեմ զլանար:

Անցնիմք այս խնդրէն, որով-
հետեւ ասկէ աւելի ծայրայիշ
ստուծութիւններ կան, որք աւե-
լորդ չէ եթէ յառաջ բերեմք
աստ:

Պ. Չարմայր հաղմ ու փոթո-
րիկ կ'նկատէ առաքելելով թէ
«ընտրողական գործադրութեանց
կատարման միջոցին երեսիս-
խանք ոմանք որպէս թէ տա-
րժամ համարելով առանց մի-

(*) Որովհետեւ այս անձը 1-2
տարի առաջ Սմբտեան ընկե-
րութեան երկրորդ յարկին մէջ
մանկանց դաստիարակութեան
հոգն ստանձնած էր, բայց տա-
կաւին զօնոնք հրահանգելու
մասին իւր ապիկապութիւնն յե-
րեւան գալով հրատարեցուցին
զինքն այդ պաշտօնէն իբրեւ
ձեռնհաս ոք:

Շարունակելի

Դոնաթիան Յ դկուս:

Թեբեթերն իս այսօր մինչեւ
մամուլը դուրսելու պահուն, քա

Բ. Դրան արարողութենէ
յետոյ, նորընտիր սպարապետ
ու Դենպետը՝ նոյն հանդիսի
Սպարապետութեան Դուռն եր
թալով, հրապարակը բարեկ
կեցող երկու վաչա զօրաց կող
մէն նուագարանաց երաժշտու
թիւով կողջունուին, ուր նա
րընտիր նախարարն իր պաշտօ
նարանք բազմելով զինարակա

— Կարինէն կ'զրեն թէ, քաղ
քին չլ'նալոյքը նորանոր ամբողջ
թիւններէն զատ, նաեւ 6 տ
զօրաւոր մատուցներ սկսեց
կանգնուիլ անգլիացի ճարտա
րադէտ սպայից տնօրէնութեան
նը ներքեւ, յիշեալ քաղաքը ա
մուր և զօրաւոր բերդաքաղա
մը բնիւր համար։ Եփրատա
հովտին մէջ 6 անգղ. մղոն տա
րածութեամբ ամրութեանց նո
գիծ մը պիտի շինուի Կ. Պօլսէ
18 հատ խոշոր թնդանօթնե
ղրկուեր են Էրզրում նոր շին
ուելիք մարտկոցներուն մէջ
զհետզհետ համար։ Պարսպե
դրոն ամրութեանց մէջ 18 սան
թիմէթը չսփռով թնդանօթնե
պիտի դրուին, այս թէ դանօ

—Մայրաքաղաքէս եւրոպ
լրագրեաց գրուած նամակնե
կ'ծանուցանեն թէ՛ Վեհ. Սոս
թանք գազդիացի զին.որակա
ճարտարագէտ մը գրկելով ս
Չաթաճայի ամբոթի թիւնն
ալքէ անցէ, սա ես իր տու
տեղեկագրին մէջը կընէ եղե
թէ՛ Չաթաճայի ամբոթեան
գծին շինութիւնը լրացնել
հաճար՝ տակաւին մէկ ամսուս
աշխատութեան կարօտ է, եր
յիշեալ գլծը ուղուած կատար
եսլ վիճակին մէջ գրուի, ա
ատեն կրնայ մէկ ամիս մը յայ
ձակման էրմանայ :

—Հնդկաստանի փոխարքա-
յին նոյմ. 24. թուով մէկ հե-
ռագիրը կ'ծանուցանէ թէ, Գ. Կ.
վանեարի զօրապետին զրկած
տեղեկագրին նայելով, խայտա-
րի կերպին մէջ Շիր Արի զօր-
քերէն խել մը գերի և 22 ալ
թնդանօթ առեր են, գերինե-
ներուն մէջ Ափղան զօրապետ
մը և քանի մ'ալ մեծ սպայներ
գտնուելը կ'կարծուի Անգլ.
զօրքերն կ'շարունակեն Տաքքա-
յի վրայ քալելը

—Երէկ հասնող անգլ. թեր-
թերն կրօնէ թէ, Անգլիա ծա-
նուցադիր մը զրկեր է Ռուսիոյ
յայտնելով որ Ռուսիոյ ժողո-
վորդներուն ունէ կերպով Աֆ-
ղանաց օգնելուն չկրնար ներել,
և թէ չէզոքութեան հակառակ
այսպիսի ունէ ընթացք մը պա-
տեղազմի պատճառ պիտի հա-
մարի Ռայց և այնպէս Կեդր.
Ասիոյ մէջ գտնուող ռուս ըս-
պայք կ'պատրաստուին եղբր
Ափղանիստան երթալու, և Ռու-
սիոյ կառավարութիւնն ալ պի-
տի պատասխանէ եղբր այս ծա-
նուցադրոյն թէ, ինքը չը
կրնար այս տեսակ անհատական
գործոց արգելք մը դնել:

ԸՆԴԱՐՁԱԿ
ԱՌՈՂՋԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ
Ի ՊԵՏՍ

Հայ-Հայաստանի Աշխարհ
Արանց, Կանանց, ծերաց
տղայոց, օրիորդաց և նորածին
երակայից

Կեդրոնատեղին է Մերձան փո-
ղոց գրավաճառ Պաղատար աղայ
Սրապեանի գրատունը, ասկէց զատ
կը գտնուի նաև ամեն հայ գրավա-
ճառաց քով, թղթակազմ 3/4 ար-
ծաթ մէճիտի, կազմուածն ալ կը
գտնուի նաև Մերձան Պաղատար
աղայի գրատունը:

ՕՐԱՅՈՅՑ
ԸՆԴԱՐՁԱԿ
1879

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Յօդունել յիշեմիս Բազմա-
յէ խոսքիդ: Կ'գտնուի ամեն
գրավաճառաց խանութ:

Գին 20րդ դահեկան

ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Պարզ Օրացոյց.—Աղ. Հոգեւոր
զլո ի և Ընդհ. ժողով.—Աղ. Վար
չութիւն Կրօն. և Քաղ. ժողովը.—
Աղ. Կանազուն Ժողովը, Խորհուրդը,
Հոգարարութիւնը և Դիւանը.—Ա.
Բեգական, Լուսնի և ծանցեալ մու-
լորակաց վրայք մէկ քանի համա-
ռօտ տեղեկութիւն.—Աստեղագաշ-
խութեան վերաբերեալ քանի մը
բառերու բացատրութիւն.—Յ. ցակ
ազգ. ընդհ. վանօրէնք.—Արիզըն
Օսմ. տեղութեան.—Օսմ. Կայսր. եւ
Կայսերազունք.—Բարձրագոյն
Նախարարք Տէրութեան.—Հայազգի
պաշտօնատարք ի Բ. Դուռն.—Թիւ
ազգիս Հայոց.—Թիւ մարդկան ընդ
ամենայն երեսս երկրի.—Աղ. Կազմակ
գիւտի աւուրց ամսամուկ.—Արժէք
գրամոց գանազան տեղութեանց:

ՀԱՄԱՌՈՑ
ԸՆԴՀ. ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՐՈՅԱՑ ՀԱՄԱՐ

Մամուրեան Էֆէնտի յօրինած
և Իզմիրի Տէտէեան եղբարց տպա-
րանէն իւրոյս ընծայուած այն ընտիր
գործին երկրորդ մասը, այն է Մի-
չին Դարու պատմութիւնը որ 808
երեսէ կը բաղկանայ, Պօլիս հասած
բլալով, կը ծախուի Եֆէն-Ջամի,
Զիլինկիրէր ճատտէսի թիւ 2, Ս.
Ղուկասեան գրատունը և ուրիշ գը-
րավաճառաց քով:

Գին կազմեալ օրինակին 4 ֆը-
րանգ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ
ԳՐԵՑ
Ս.

Սոյն փոքրիկ երկատրութիւնը
որ եղբարական սիրոյ ձօն մ'է, կը
պարունակէ զողորմիկ Խորհրդածու-
թիւններ, որ պատկը կը բերեն երե-
տասարդ հեղինակին:

Կեդրոնատեղին է Սրապեան
Պաղատար աղայի գրատունը Մէր-
ճան փողոց, և գտնուի նաև բոլոր
գրավաճառաց քով: Գին մէկ հինգ-
նոց թղթադրամ:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՆ ԿՏԱԿԱՐԱՆԻ
ԻՐԱՆԱՂԵՐՈՅ ՄԻՔԱՆՈՒՄԵՆ

Ս. Յակովբեանց տպարանէն այս
անգամ մաքուր տպագրութեամբ ի
լոյս ընծայեալ այս գործը, որ 326
երեսէ բաղկացեալ գիրք մն է, Հին
Կտակարանի պատմութեան զխա-
ւոր ու երեսելի անցից ուսմանը մա-
ոին վարժարանաց ու նախալրթա-
րանաց մէջ յաջողութեամբ գոր-
ծածուելու ընտրութիւն և արժանիք
մը ունի:

Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց
քով, ի գին 7 զւ. ողլ դրամ:

ՕՐԱՅՈՅՑ

1879

ՏԱՐԻՈՅՆ

Երոտաղէմայ միաբանութեան
վանքէն իւրոյս ընծայուած է յա-
ռախկայ տարուան Օրացոյցը, որն
որ միւր ազգին սովորական սօմարէն
և տօնադաբաշխական երևութից գե-
տնիքներէն ու ծանօթութիւնէն զատ
կ'պարունակէ նաև աշխարհի նշա-
նաւոր անցից ժամանակագրութիւնը
և քաղաքական ընդհանուր հանդի-
սաւոր տօնախմբութեանց ցանկը:

Կ'ծախուի բոլոր գրավաճառաց
քով ի գին հարիւր վարայ:

ՊԱՏԵՂ ԱՌԻՓ
ԱՂԻ ԱՌՎԱՐԺԱՊԵՏՍ

Աղէկապէր վէյ Ֆրանսացի քո-
ղաքացոյցն հեղինակութիւնը բլալով
հայերէնի թարգմանուած Քերթ-
ՈՒՍԻՔ ՆՈՒՄԻՍԱԿԱՆՔԱՆՈՆ գիրքը
իւր մէջ պարունակած Խորհուրդով
և քննութեամբ ազգային վարժարա-
նաց ուսանողներու արժանի, և իւր
համեստ գնոյն համար վարժապե-
տաց շահաւոր լինելուն, Կառա-դի-
նութիւն համար իրեն յարմար դատ-
ուած և ի վաճառ հանուած է:

Կեդրոնատեղին է Յիւլիէն
գրատունը: Գին.— 4 զւ. անցիկ
ստակ:

ՀԱՄԱՐԻԱ ԳՇ. 22 ՆՊՄ
ԸՆԴՀ. ՊԱՏՄ. ԱՐԺ.

Բաց	12.34
Գոց	12.32
Բարձր գին	12.34
Յած գին	12.32
Թղթադրամ բաց	347.20
բարձր	351.00
ցած	347.20
Ժամը 11	351.20
Փոխ. 63ի	Ֆր. 070.00
» 65ի	» 072.00
» 69ի	» 070.00
» 73ի	» 062.50
Գանձատուն	21.00
Սօսիթիէ Ժէնէրալ	4.20
Սօսիթիէ Օթօման	3.00
Պանք տը Բօնսթ.	6.08
Բրէտի Ժէնէրալ	5.00
Թրամիէյ	1.50
Բում. Երկաթուղի	44.25

ԸՆԴՀԱՅՔ ԴՐԱՄՈՅ

(Օսմ. ար. 100 տւ. 1 ար. 1)	
Անգլ. սակի	109.62
Գաղչ.	87.16
Բօլ	89.27
Բարպօն արծաթ	16.20
» թղթադրամ	09.00
Բրլմից	51.10
Հինգնոց	20.20
Սէթալիք	21.20
Ճերմակ մէճիտ	07.34
Պղինձ	179.00

ՄԻՆԱՍԻԱՆԻՆ ՄԱՂԱՋԱՆ

ԳՏՆՈՒԱՄ
ՈՒ

ՓԱՆԱՍԷ

Կոչուած ցաւի դեղը բոլորովին
բուսեղէններէ բաղադրուած բլալով
թէ՛ ներսէն և թէ՛ գոլորտէն կը դուր-
ծածուի ու բաղմամբ ջուրու ու հի-
ւանդութիւններ չուտով կը բժշկէ:

Ինչպէս որ վարը յիշուած է:

Ամեն տեսակ Գոլի, Լատամի-
սի, մէլքի կամ Սիլքեներու ցաւեր-
ու նաև Թանջը, Քօլէրա և այլ ա-
մառուան հիւանդութիւններ ունե-
ցողները այս դեղէն խմելու են հե-
տեւեալ կերպով: Կէս դաւաթ ջուրի
մէջ, զիւր սպուրի մը զրգալէն աւելի
շաքար, վրան լեցուցի անուշի գրգալ
մը փանաւտ արգէլ մը խառնէ ու
խմէ:

Կոկորդի հիւանդութեանց, և
Ուռեցքի համար դեղը վերոյիշեալ
կերպով պատրաստէ ու ժամը կամ
երկու ժամը հեղ մը՝ մէկ կամ
երկու անուշի զրգալ այն բաղադ-
րութեան խմէ: Յօդացաւի, Բիւմա-
թիլմի, Ուրքի ցաւի, Ստամոքսի ու
տեսակ տեսակ կանախի ցաւերու հա-
մար դուրսէն փանաւտ քաւելով արգէ-
մը շինելու է: Այլապի ցաւի համար
քիչ մը բամպակ փանաւտի մէջ
թաթիլելով ցաւած ակուպին վրայ
դնելու է:

Ամեն տեսակ երբոր ցաւի մը հա-
մար գոլորտէն փանաւտ քաւել հարկ
կըլլայ, եթէ քիչ մը ալ խմուի աւե-
լի շուտ բժշկութիւն կըլլայ:

Ստամոքսի պրոստ կամ ճմլու-
ած տեղերը բժշկելու համար վրան
զը պատռած ին պէս փանաւտէն
վրան արգէլ մը լեցնելու է: Գոտան
կով և լին. կտրուած վերքերը բժշկե-
լու համար արիւնը չարած շուտով
մը վերքը կապելու և չապին վրայէն
փանաւտ լեցնելու է մինչև որ լաւ մը

թրլի փանաւտ նաև արեան շրջա-
նը նարագացնէ ու բոլոր բնութիւնը
կը զօրացնէ:

Այս դեղին օգտակարութեանը
վրայ երկարօ էն գրել աւելորդ կը
համարուի, գործածողները զայն
միշտ կը գոլին, ուզողը կրնայ ան-
ձամբ փորձել. գինն աժան է: Կը
ծախուի Միւնստեան և Ընկերաց Ա-
մերիկեան վաճառատունը որ ի Ղա-
ւաթիա Կ. Պօլոյ:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԿԵՍԱՐԱՑ
ԳՐԵՑ ՍՈՒԵՏՈՒՆՈՍԻ
ԹԻՐԷ ԿՈՒՄԵՆ Ե. Մ. Ս.

Սոյն պատմութեան երկրորդ
և վերջին հատորն ալ իզմիրի
Տէտէեան եղբարց տպարանէն
իւրոյս ընծայուելով, կ'ծախուի
Եֆէն-Ջամի Զիլինկիրէր ճատ-
տէսի թիւ 2 Ս. Ղուկասեան
գրատունը, և ուրիշ գրավա-
ճառաց քով: Գին 1 ֆրանք 25
սանթիմ:

ԲԱՆԱԼԻ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԵԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ԳՐԵՑ

Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

Ահաւասիկ դեղեցիկ մեթոտ մը
Մամուրեան Էֆի աշխատասիրու-
թեամբ մուտ գտնելով մայրենի լեզ-
ուի ուսման մէջ, կ'աւաջնորդէ ա-
շակերտները շարադիր լինելու, չը-
պանելով որ անոնք քերականութեան
տաղակալի շրջանէն անցնին:

Այս գրքիցը Զմառնիոյ Տէտէ-
եան եղբարց տպարանէն իւրոյս ըն-
ծայուելով կը ծախուի Եֆէն-Ջամի,
Զիլինկիրէր ճատտէսի թիւ 2, Ս.
Ղուկասեան գրատունը և ուրիշ գը-
րավաճառաց քով: Գին 50 սանթիմ:

ՆՈՐ ՕՐԱՅՈՅՑ
1879

ԹՈՒԱԿԱՆԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ
Կ'ծախուի գին 20 վարա մէճիտ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՅՈՅՑ
ՊԱՏԿԵՐԱՋԱԴ
1879

ԹՈՒԱԿԱՆԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ
Գին 40 վարա մէճիտ

ՏԻՐԷ ԿՈՒՄԵՆ

17 կեղանադիր նյութերիցով
զարդարեալ այն ընդաճակ օրացոյցը
բաց ի բուն օրացոյցէն կ'պարունակէ
նաև վերջին Ռուսո—Տաճկական պա-
տերազմին համառօտ պատմութիւնը,
ասողապատկան ամենակարեւոր
գիտելիքներ, բարոյական սկզբունք-
ներ, խայթման և այրածի դեղեր,
գնապակար ճճիներ ջնջելու կերպի:
Ասոցմէ զտա անգլային նշանաւոր
բանաստեղծ Քամա Բաթիլայի
«Հայերու թաւը» վերնագրով մէկ
շնախարհիկ ոտանաւորը:

Կ'ծախուի Զարդարեան վաճա-
ռատունը, Սրբիւն Համամ փողոց,
Ալըր Էֆէնտի խանի գիմաց, թիւ
12 և գրավաճառաց քով:

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ

ՆԻԿ.Մ. ԹԻՒՂԵՆՃԵԱՆ